

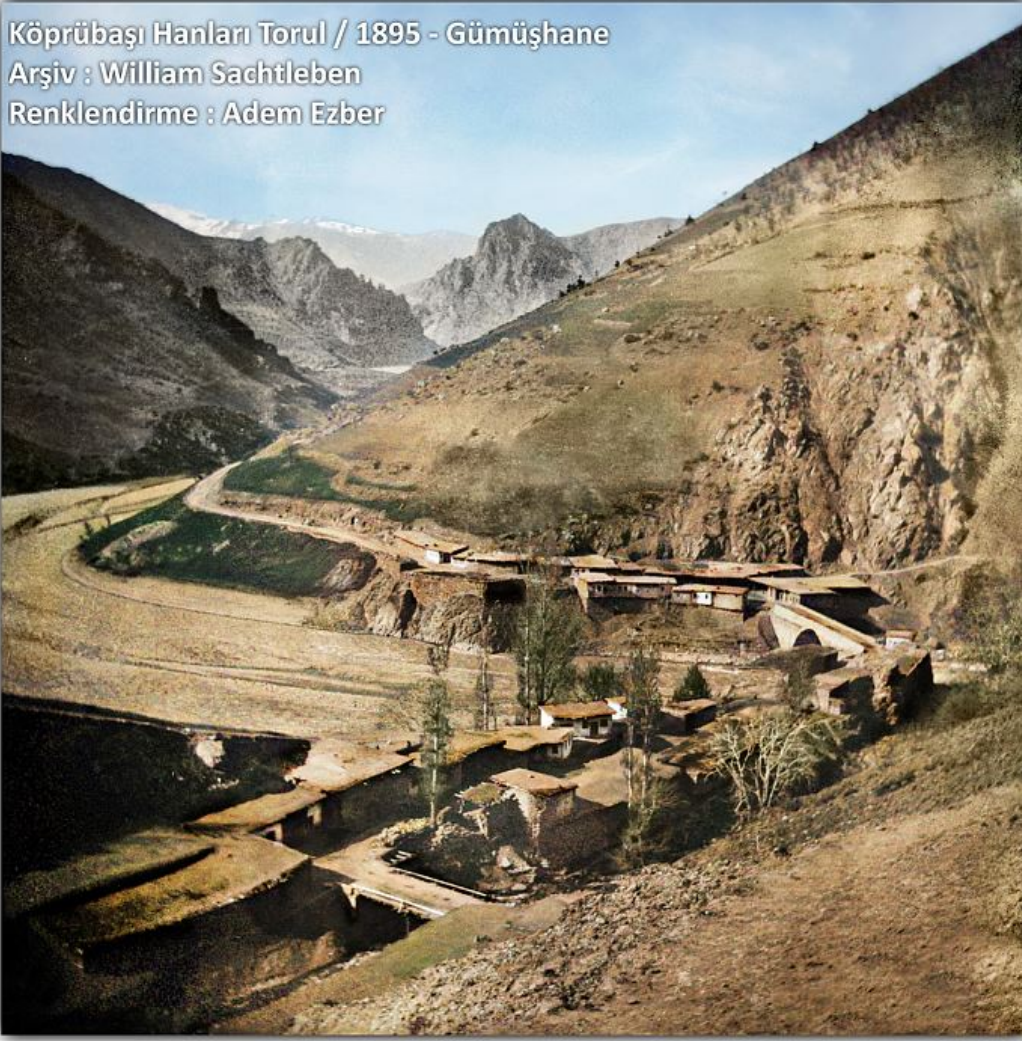
Torul Köprübaşı Hanları 1895

Araştırmacı Yazar Adem Ezber Köprübaşı Hanları 1895

13 Aralık 1953'te yaşamını yitiren gezgin ve gazeteci William Sachtleben, Thomas G. Allen ile birlikte 1890-1900 yılları arasında yaptıkları turla, bisikletle dünyayı dolaşan ilk insanlardan olmuştur. Sachtleben'in rekor kabul edilen macerasından kalan onlarca fotoğraftan bazıları 'da Zigana, Torul – Köprübaşı, Kelkit, Şebinkarahisar, ... Civarlarında çekilmiş fotoğraflardır.

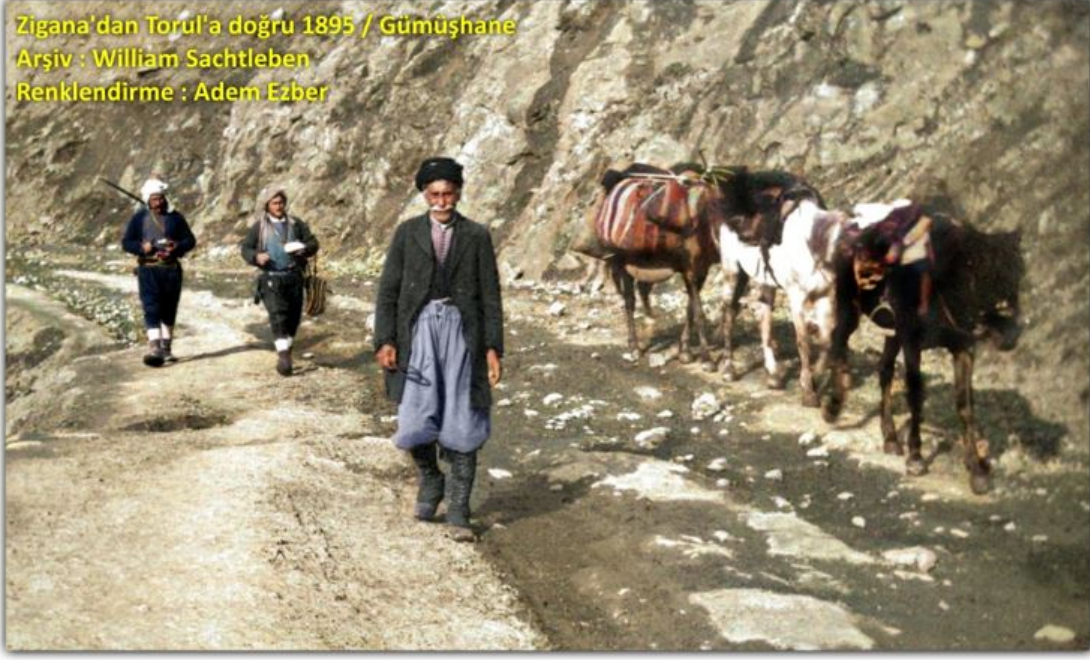
Köprübaşı Hanları Torul / 1895 - Gümüşhane
Arşiv : William Sachtleben
Renklendirme : Adem Ezber

Yöre halkı tarafından bisikletle tur oldukça ilginç karşılanmış olsa gerek. Kelkit Kaymakamı ile çekilen karede, çocuklar bisikletlerin etrafında toplanmış meraklarını gideriyorlardı. 0 güne kadar belki de binek olarak sadece At, Eşek, Katır görmüşlerdi.

Gezginler, Trabzon'dan Gümüşhane'ye doğru bisikletleriyle giderken, kendilerine yol arkadaşı da edinmişlerdi. Hem sohbet ederek çevreyi tanıyorlar, hem de bu ıssız dağ başlarında birbirlerinden cesaret alıyorlardı. Bu dağlarda yolcular için en anlamlı olgulardan biri de Hanlardı. Yolcular gidebilecekleri mesafeleri, gün doğumu, gün batımı zaman aralığına göre yazlık ve kışlık güzergâhlarda bulunan Han yerleşkelerine göre belirliyorlardı.

Zigana'dan Torul'a doğru 1895 / Gümüşhane
Arşiv : William Sachtleben
Renklendirme : Adem Ezber

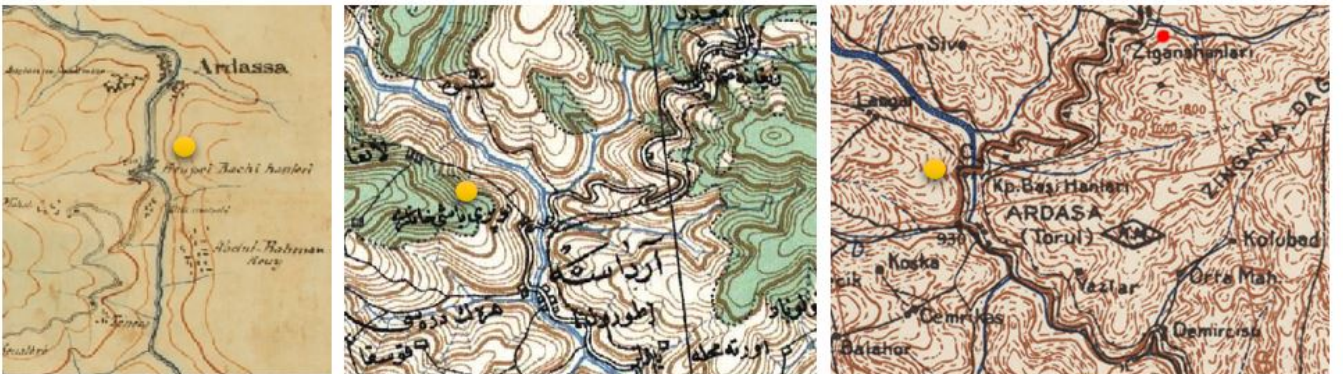

Trabzon'dan çıkan yolcular öncelikle Maçka'da konaklıyor, sonra Zigana dağını tırmanmaya başlıyorlardı. Günün ışmasıyla yola çıkanlar, gün kararmadan Zigana köyü hanlarına yetişmeliydiler. Hızlı hareket edebilenler ise Zigana Köyünü geçerek, bir adımda olsa daha ileri gideyim mantığıyla, Torul ilçemizin giriş kapısı olarak kabul edilen köprü etrafında kurulmuş **Köprübaşı Hanlarına** yetişebiliyorlardı. Harşit çayı etrafında bulunan bu hanlar artık Zigana dağının bittiğinin kesin kanıtı idi fakat diğer bir bakış ile de Zigana dağı çilesinin başlangıcı idi.

Dağı inenler için iyi bir yorgunluk atma, dağı tırmanmaya hazırlanan için ise iyice dinlenme fırsatı sunuyordu Köprübaşı Hanları. Gerçekten Zigana geçilmesi zor bir geçitti. Sis, yüksek dik yamaçlar, dar yollar bulunuyordu. Yorgo Andreadis'in bir kitabında dediği gibi "Zigana'da hayatta kalmaya bak!" ifadesi tamda bunu anlatıyor. Belki bu nedenledir bilinmez, alternatif güzergâhlar zaman içerisinde oluşuvermişti. Gelişen dünya olanakları ve teknoloji sayesinde konforlu binek araçların artması (mesafelerin kısalması, yorgunluğun azalması), yol planlama (kısaltma) çalışmaları, tünel, baraj çalışmaları gibi nedenlerle hanlar, önemini yitirmiştir. Hanlarda konaklamaya gerek kalmadan varış noktasına ulaşabiliyoruz. Şimdi yerinde yeller esen, izi bile kalmayan hanlar ancak anılarda, haritalarda ve bazı eski fotoğraflarda görülebilir hale gelmiştir.

Hemşerilerimiz bir bahar ayında Trabzon'dan alış verişlerini ya da bir takım işlerini tamamlayıp yola revan olmuşlar. Yükleri atların sırtında, kendileri ise yayan. Bisikletli gezginlerle yol arkadaşı olmuşlar, Bayburt'a kadar birlikte ilerlemişlerdi. Zigana'dan Torul'a inerken gördükleri manzara karşısında etkilenen W. Sachtleben, kısıtlı fotoğraf karelerinden birini Köprübaşı Hanlarıyla değerlendirmişler. Nasılda çekmesin ki? Geride korku ve yorgunlukla bırakılan bir Zigana Dağı, yeşilin her tonunu görmenin büyüsü, Torul Kalesi'nin heybeti, Harşit Çayı üzerinde muhteşem bir köprü ve çevresi birbirine yapışık hanlarla dolu. Hanlar sanki horon oynamak için omuz omuza vermiş insanlara benziyordu. Geleni karşılamak, gideni yolculamak için eğlence düzenleyen misafirperver insanlar gibi. Günler ısınmaya dönmüş lakin Gavur Dağlarında kar dikkatli olun demekten kendini alamıyor. Atlar dağı öyle böyle aşmış, inişte kendi hallerine bırakılmışlardı. Bir bahar havasında tatlı bir yürüyüş gibi, değil mi? Hemşerilerimizden biri heybesinden, ekmeğini çıkarmış, arkadaşıyla bölüşmeye çalışıyor. Diğeri de bir elma çıkarmışta bıçağıyla soymaya çalışıyor. Ne marifettir! Hem yürüyorlar hem de karınlarını ince ince doyurmaya çalışıyorlar. Yaşlı, hayatın verdiği olgunluk ve yorgunlukla ancak hedefe ulaşmaya çalışıyor, dünya umurunda değil sanki.

Tarihi Haritalar: ● Köprübaşı Hanları

Günümüze sadece hanlara ismini veren köprü kalmış, o da Torul barajı nedeniyle yazın su altında, kışın su üstünde kalarak hayatta tutunmaya çalışmaktadır. Sempatik iki gezgin yol boyunca birçok ilginç kare ile anıları dondurmaya başarmış, günümüze ulaştırabilmişlerdir. Schtleben'in tarihe ışık tutan bu fotoğrafları 1960'ların sonunda keşfedilmiş, 1970'lerin sonunda Kaliforniyalı Jean Zakarian tarafından Los Angeles'teki (UCLA) Kaliforniya Üniversitesi'ne bağışlanmıştır.

Fotoğraf kaynak: UCLA

Renklendirme: Adem Ezber

Araştırmacı Yazar: Adem Ezber